

[Gregersen.]

til den nye Grundlov, kan Valget ikke være svært. Vi beklager, at Ting bliver staaende, som vi kunde ønske fjernet, men de er jo altsaa ogsaa i den gamle. Jeg har f. Eks. nævnt den tvungne Militærtjeneste, som der desværre ikke længere for os kan være noget Haab om at de nuværende Regeringspartier vil afskaffe, og som der derfor paa ny maa rejses Kamp imod fra Befolkningen, men Grundlovsforslaget afskaffer saa megen gammel og i Længden for Folkestyret fordærvelig Uret, at vi gerne vil være med i Arbejdet for at faa Forslaget gennemført.

Vi haaber dog, som det vil være fremgaaet af de Bemærkninger, jeg har gjort, at Tveklangen „een Vælgerklasse, eet Valg“, denne lykkelige Formulering, som det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch kaldte det, inden Forhandlingerne bringes til Ende og vi gaar til Valg, maa faa en endnu lykkeligere Formulering, en Formulering, der er endnu mere Styrke i, nemlig Tveklangen „een Vælgerklasse, eet Valg og eet Ting“.

Jeg har dog før sagt, og jeg ønsker at gentage det, at selv om vi igennem en Grundlovsændring, der fjerner Landstinget, skulde naa frem til den mest fuldkomne Retfærdighed paa Valgretsomraadet, maa man ikke glemme, at et Flertal kan øve ganske samme Uret som et Mindretal. Lige saa vel som Enevælden kunde øve Uret mod den enkelte Samfundsborger med Hensyn til Liv og Ejendom, og lige saa vel som et Mindretalstyre kan knægte Flertallets Ret, saadan som under Estrup, paa samme Maade kan et Flertal, hvis Magt ikke er begrænset, fuldkommen tilsidesætte de naturlige Menneskerettigheder. En Begrænsning af Magtomraadet til kun at dreje sig om fælles Anliggender og en Beskyttelse af Borgernes medfødte Menneskerettigheder er det vigtigste i en ny Grundlov. En Grundlov, som indeholder en Paragraf, der siger, at Ejendomsretten er ukrænkelig, men tillader en Fortolkning, der muliggør et Faatal ikke alene at faa Tilladelse, men ogsaa Statens Beskyttelse til at plyndre de øvrige Borgere, betyder ingen Sikkerhed. At Staten derefter nødvendigvis igennem Skattelove ogsaa maa tage selv, for at Systemet ikke skal brase sammen, kan jo ikke genoprette Ligevægten, endside opfylde Kravet om Ejendomsrettens Ukrænkelighed.

Derfor, selv om vort Ønske om en Forfatningsændring er saa stærkt som nogens, saa drejer det sig dog for os endnu mere om, at de Ideer og Principper om Frihed og Ligeret, aandeligt som økonomisk, der er nedlagt i den gamle Grundlov, og som paa

ny skal grundlovfæstnes, maa blive virkeliggjort og ikke som hidtil blot være Udstillingsgenstande, kendt fra Sølvkrinet, men ikke anvendt i det virkelige Liv.

Aksel Larsen: En Forfatning er ikke noget evigt. Forfatninger ændres efter Udviklingen og i Henhold til Udviklingen. Forfatninger er ikke i Stand til at standse Udviklingen, men er i denne Henseende i Stand til saavel at fremskynde som at forsinke den.

Jeg har ment det nødvendigt at begynde med at fastslaa disse rent elementære Sandheder om Forfatningsspørgsmaal, fordi det er ganske tydeligt, at Kommissionen, som har arbejdet saa længe og efter Sigende saa grundigt, paa dette Omraade har set fuldkommen forkert. Jeg tænker paa det, der øjensynlig staar som det fundamentale for Forfatningskommissionen, nemlig — med et meget misforstaaet Udtryk — Frihedsparagraffen, Paragraffen om Foreningsfrihed. Den findes i det nye Forslags § 82, og den er kommenteret i Betænkningen Side 66.

Jeg vil ikke her fordybe mig saa meget i Diskussionen om, hvordan denne noget knudret affattede Paragraf i Grunden skal forstaas og fortolkes. Jeg vil i den Henseende udtale Haabet om, at man i hvert Fald paa dette Omraade som paa andre Omraader opnaar en klar og utvetydig Formulering, for det er det værste af alt, naar der i Grundloven er Paragraffer og Bestemmelser, som kun kan forstaas, hvis de fortolkes, og derfor vil være undergivet den til enhver Tid siddende Regerings og Rigsdags eller Suveræns mere eller mindre rigtige Skøn.

I Henhold til den foreslaaede § 82, den nuværende § 85, har Borgerne stadig væk Ret til uden forudgaaende Tilladelse at danne Foreninger i ethvert lovligt Øjemed, men Foreninger, der virker for en Omstyrting af denne Grundlov, kan kræves opløst. Endvidere kan Foreninger og Sammenlutninger, som tilsigter at naa deres Maal ved Vold, Anstiftelse af Vold el. lign. strafbar Paavirkning af anderledes tænkende, af Regeringen kræves opløst. For at finde Meningen med dette har jeg slaet op i Bemærkningerne til Lovforslaget, der, som sagt, staar i Betænkningen Side 66, og her gives der en Forklaring, som jeg med Formandens Tilladelse gerne vil citere:

„Siden Menneskerettighedernes Erklæring i 1789 har de deri indeholdte Synspunkter om Borgerfrihed afgivet Grundlag for hele den paafølgende Kulturudvikling uden Indsigelser eller An-